

A millenniumi kilátó Cserépfalun

A Bükkalja vidékén keletről nyugat felé haladva a kácsi Kecse-kő és a Siroki-vár közötti területen számos helyen fordulnak elő olyan vulkáni sziklaalakzatok, kúp alakú kőtornyok, amiknek az oldalába az ősidők emberei különböző méretű, mélységű fülkéket faragtak. Összesen 41 lelőhelyen, 82 sziklaalakzatban 479 fülkét számoltak össze a kutatók. A fülkés tornyok, cukorsüveg alakú kúpok mintegy 20 millió évvel ezelőtt, a földtörténeti miocén korban a hasadékvulkánokból feltörő vagy kirobbanó riolitos anyagú kőzetekből, zömmel tufákból jöttek létre. A Bükkalján több száz méter vastagságú ez a vulkáni tufaréteg.

Hogy mi volt a célja a régi korok emberének ezekkel a fülkével, máig vitatott, ezért némi sejtelmesség, rejtély övezi a kaptárköveket. Sokféle elmélet született a kérdés megoldására, van, aki szerint urnás temetkezőhely, mások szerint bálványtartó vagy kultikus áldozat-bemutató hely, megint mások szerint egykori méhészkedés helyszíne lehetett. Talán ez utóbbi a legelfogadottabb, bár ennek is van számos ellenérve. Sok fülkét vájtak sötét, hűvös, nehezen megközelíthető helyeken, vízmosásokban vagy igen kis mélységben, ezek

nem lehetnek kaptárkövek. A rejtély megoldása tehát még várat magára.

Egynapos kirándulás keretében látogatunk el Cserépváralja, Cserépfalu, Noszvaj, Szomolya térségébe, hogy megnézzünk néhány nevezetes kaptárkövet. De azért nem hagytuk ki az utunkba eső egyéb látnivalókat sem.

Cserépváralja keleti határában emelkedik a Mangó-tető. Déli oldalában találjuk az egyik leghíresebb kaptárkövet, ami a Nagykúp nevet kapta. A helyiek Ördögtorony néven is emlegetik a mintegy 16 méter magas tufakúpot, aminek oldalán 25 erősen elkopott fülke található. Közéleben áll kisebb párja, az öt fülkés Kiskúp. Az 1960-as években régészeti feltárasokat is végeztek a kaptárkövek előterében, ahol néhány középkori kerámiatöredék került elő, ez alapján azonban

A Királyszéke

UDVARHELYI NÁNDOR (szöveg és kép)

Kaptárkövek nyomában Cserépváraljától Szomolyáig

nem lehet egyértelműen bizonyítani az üregek készítői idejét.

A környék a Csordás-völgy több más kaptárkövével együtt a Bükki Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, ahol a jelzett turistautakról tilos a letérés. A szép fekvésű falu a tőle északkeletre lévő, a 13. században épült Cserépvárról kapta nevét. A várból mára csak

Kisamerika
– barlanglakások Cserépfalun

romok maradtak, köveit nagyrészt elhurcolták a falubeli építkezésekhez.

Észak felé hagyjuk el a települést, majd nyugatra fordulva, szőlők között ereszkedünk le Cserépfaluba. A falu keleti határában lévő Berezd-tetőn kaptárkövet formázó millenniumi kilátó épült. Már a tetőről is pompás kilátás nyílik a településre. Visszafelé útba esnek az érdekes barlanglakások, amit itt Kisamerikának neveznek. A tufába vájt barlangok, üregek lakóházfunkciót töltötték be. Ma már ezek is védettek.

Következő helyszínünk Noszvaj, ahol érdemes felkeresni a késő barokk kastélyépítést egyik hazai gyöngyszemét, a De la Motte-kastélyt. 1774–1778. között építtette Szepessy Sámuel helyi földbirtokos. Időközben azonban eladósodott, és kénytelen volt eladni a kastélyt báró Vécsey Annának. Ő pedig megöregyülve feleségül ment gróf Antoine de la Motte francia ezredeshez. Már ők fejezték be

az építkezést és a kastély belső díszítését. A kötfalal kerített épületet 25 holdas angolpark veszi körül, ahol különleges fákat és díszcserjéket ültettek. Az utcától kovácsoltvas kapu választja el, melynek köoszlopain az Almássy-család címerét látjuk. 1869-ig ugyanis ők birtokolták a kastélyt.

Az egyemeletes épület tengelyében háromablakos, díszes, kiugró középrész látható, ahová a kaputól szűkülő lépcsősor vezet. Az egész kastélyra a szimmetria és az illúziókeltés jellemző. Oldalajtón jutunk be az épületbe, egy zöld leveles-lombos kifestésű előcsarnokba. Hűsölőnek is nevezték, mert átmenetet képez a kinti természeti környezet és a belső között. A földszinti előtérből elegáns, kétkarú díszlépcső vezet az emeletre.

Az emeleti előtér mennyezetén Kracker János Lukács neves barokk festőművész alkotását látjuk, ami a hajnal istennőjét, Auróra diadalmenetét ábrázolja. A szekéren Apollót, a napistent látjuk, amint díszes hintóján végiglovagol az égen. Az oldalfalakat római istenek gúnyképei díszítik, ezek korabeli francia karikatúrák alapján készültek a gróf kérésére. Az előtérből a középső ajtón a díszterembe, a kastély legnagyobb fogadótermébe léphetünk be. Itt zajlottak a fogadások, bálók, koncertek, előadások. A mennyezeti freskón a bor istene, Bacchus jelenik meg. A mennyezetre festett égbolt a magasabb belmagasság illúzióját

A noszvaji kastély

kelti. A sarokban eredeti, copf stílusú cserépkályha áll. A díszteremből balra indulva előbb a római szoba, majd a Madaras-szoba következik. Ez utóbbi a kastély egyik gyöngyszeme. A falakra különböző egzotikus madarakat festettek. Ide vonultak el a hölgyek teázni, beszélgetni, miközben a férfiak a tróféákkal díszített vadászteremben ültek össze.

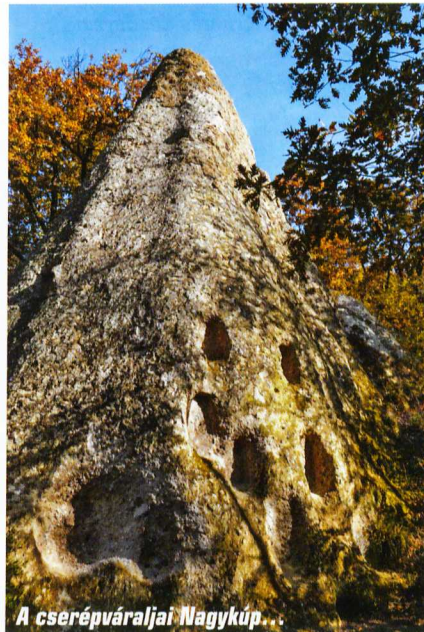
A domborzati viszonyok miatt a hátsó, emeleti rész már közvetlenül a park szintjén található. Az U alakú épület három oldalról ölel körül egy belső, barokk udvart, ahonnan az angolparkba lehet kíséttelni. A parkban is található építmények, a téli kert mellett egy sziklába vájt kápolna áll. A téli kert tetején lévő teraszról szép kilátás nyílik a parkra.

E művészeti látnivaló után ismét egy kaptárkövekkel gazdag természetvédelmi területre igyekszünk, a szomolyai Vén-hegyre. Az autóparkolótól mintegy negyedórás séta vezet a Kaptárkő tanösvény bejáratához.

A Kaptár-völgy fölötti hegyoldalban húzódó, kúppal és sziklatömbökkel tagolt rio-littufa-vonulaton 8 állomást, kaptárkőcsoportot érinthetünk, ahol összesen 117 kaptárkő található. Az 1950-es években kőbánya volt a területen, ezt azonban néhány évvel később bezárták, lehetővé téve a kaptárkövek megmentését. A tanösvénynek két bejárata van, kőréta során lehet végigjárni a kaptárköves sziklatömböket, kúpokat.

Mi először a VIII. kúpot érintjük, tehát visszafelé haladunk. Itt még mindössze három fülkét találunk. A következőnél már 16 fülkét számolhatunk össze, többsége viszonylag ép-ségben megmaradt. Az V. sziklánál 20 fülke található. A legimpozánsabb viszont a IV. számmal jelölt sziklatömb, ennek Királyszéke a neve, és 48 fülke van rajta. A sziklát átszelő hasadékokat Kutyaszorítónak hívják, itt is látunk bemélyedéseket. Feltűnően sok itt a nagyméretű, 60–80 centiméter magasságú fülke – a legnagyobb 112 centiméteres. A II. számú szikla egy szfinx-szerű képződmény, ahol 20 fülke sorakozik. Az utolsó, I. számú szikla egy kisebb méretű kúp, ahol csak egy fülke található. Mindegyik megállónál rajzos-térképes táblákat állítottak, melyekről a legfontosabb információk elolvashatók.

A Szomolyai Kaptárkövek Természetvédelmi Terület mintegy 31 hektár nagyságú, s Magyarország legtöbb fülkével rendelkező

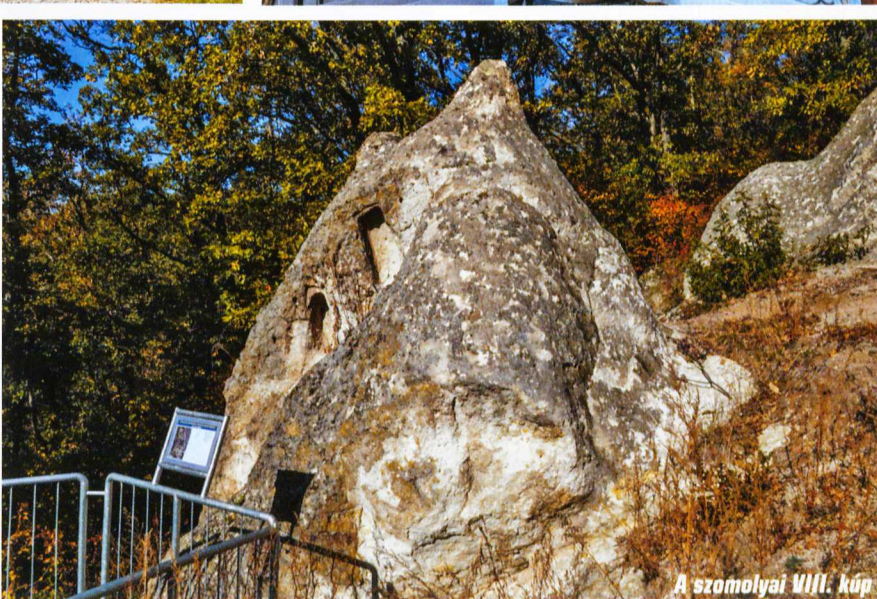

A cserépváraljai Nagy kúp...

kaptárkőcsoportja. A kiváló állapotú, jól kialakított és hasznos információkat nyújtó tanösvény jó példa a természeti értékek kulturált bemutatására. Ha a kaptárkövek rejtélyét nem is oldottuk meg, igen hasznos információkkal felvértezve, számos természeti és épített örökség emlékével gazdagodva fejezzük be utunkat.

Cserépkályha a kastély dísztermében

A szomolyai VIII. kúp